

FIGYELŐ

Csapodi Csaba és Csapodiné Gárdonyi Klára Magyar Örökség Díja 2015. 2015. március 21-én a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében többek mellett a tudós Csapodi házaspár posztumusz Magyar Örökség Díjban részesült. A díjat Mikó Jánosné Csapodi Anna közgazdász, a Csapodi házaspár egyik leánya, a hagyaték gondozója vette át. A laudációt Rozsondai Marianne tartotta, ennek szerkesztett változata olvasható a következőkben.

A Magyar Örökség Díjat ezúttal is egy házaspár kapja, amint korábban például Püski Sándor és felesége, Hamvas Béla és Kemény Katalin, Botka Valéria és Csányi László. De a Csapodi család egy tagja, Csapodi Csaba nővére, a nyolc testvér legidősebbike, Csapody Vera, a magyar flóra festője is bekerült már ebbe a panteonba 2000-ben.

Csapodi Csaba professzor 1966-tól oktatóm volt az ELTE Bölcsészettudományi Karán, majd ötödéves koromban gyakorlatra hívott osztályára, az MTA Könyvtára Kézirattára és Régi Könyvek Gyűjteményébe. Tőle tanultam meg a szakma csinját-bínját, az 1500 előtti könyvek, az őnyomtatványok meghatározását, a régi magyar nyomtatvány-töredékek megfejtésének módját, és hogy milyen felelősségteljes munka a könyvtárosoké, akik felbecsülhetetlen nemzeti vagyoni örökösök. Megkülönböztetett figyelemmel kísérte fiatal beosztottjai munkáját, tudományos előrehaladását, támogatta külföldi tanulmányútjukat, főleg magyar anyagot is őrző könyvtárakba.

Az MTA Kézirattára egykori vezetőjének nevét a művelt olvasóközönség elsősorban feleségével, Csapodiné dr. Gárdonyi Klárával közösen végzett korvina kutatásairól ismerheti. A könyv- és könyvtártörténetben nemzetközi hírnevet szerzett tudós házaspár közel ötvenöt éven át dolgozott együtt.

Csapodi Csaba 1951-től egy negyed századon át fejtette ki máig ható tudományos-szervezői tevékenységét az Akadémia falai között. Megszervezte az Akadémia Könyvtára Régi Könyvek Gyűjteményét, nagy hangsúlyt fektetett a hagyatékok beszerzésére és feldolgozására. Több mint 120 irodalmi és tudóshagyaték (Angyal Dávid, Domanovszky Sándor, Hajnal István hagyatéka, Szekfü Gyula levelezése stb.) került az állományba. A magyar örökség ápolásával összefüggésben összegyűjtötte az Akadémia Könyvtára Mikrofilmtárába a bel- és külföldi középkori írásbeliség mikrofilmjeit. Számos országban végzett kódexkutatásokat, mindenekelőtt Corvina-kódexek azonosítása céljából. Ennek összegzése a *The Corvinian Library, History and Stock* (1973), amely a felvirágzó nemzetközi Corvina-kutatás alapkönyvévé vált. A tudományok doktora fokozatot *A Janus Pannonius-szöveggyűjtemény* c. munkájáért kapta meg. Mintegy 450 publikációja jelent meg itthon és külföldön. (Munkásságának bibliográfiája megtalálható a *Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére* c. kötetben, Bp. Argumentum 2002, szerk. Rozsondai Marianne, a bibliográfiát összeállította Tóth Gábor, 405–433). Egyik legutolsó írásában Teleki Pál öngyilkosságának kérdésével foglalkozott (*Teleki Pál „búcsúlevele”* – nem hitte, hogy Teleki öngyilkos lett), mely székfoglaló előadása volt a Szent István Akadémián 2003-ban.

Gárdonyi Klára az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában több mint harminc évet dolgozott. Férjével mindenben, a tudományos munkában is társak voltak, így a magyar művelődés kóde-

xeinek és könyveinek fáradhatatlan felkutatásában, *Vitéz János és Janus Pannonius, Mátyás király* könyvtárának rekonstruálásában. Ez utóbbinak eredménye a *Bibliotheca Corviniana* (öt nyelven, 14 kiadásban). Összeállították a hazai és külföldi könyvtárakban lévő valószínűsíthető középkori magyar kódexek és az 1526 előtt készült nyomtatványok korpuszát: *Bibliotheca Hungarica 1–3* (1988, 1993–1994). Ahogy ők maguk fogalmazták, „a magyar művelődéstörténet számára akartunk segédeszközt nyújtani.” Tegyük hozzá, sikerrel! Ehhez járult még az *Ariadne* (1995), a középkori magyarországi irodalom kéziratainak lelőhely-katalógusa. Ez utóbbi könyvek már nyugdíjas éveik termékei! Tanulmányaik, műveik, cikkeik – több száznak – listája megjelent nyomtatásban, Csapodiné Gárdonyi Kláráét összeállította Kocsy Anikó (vö. *Az OSzK évkönyve 1994–1998*, 10–28). Ki kell emelnem, hogy tudtak nehéz témákról nagyon világosan, népszerűen írni, az átlag olvasót ’nem középiskolás fokon tanítani’. Például: Csapodiné Gárdonyi Klára: *Humanista kódexek nyomában*, Csapodi Csaba: *Az Anonymus-kérdés története*. Fiatal beosztottjaiknak ez az együtt munkálkodás, a házastársi, egymást kiegészítő tudós munka is megragadó, ihlető példa volt.

Csapodi tanár úrnak végül nemcsak munkatársa, hanem utóda is lettem az Akadémia Könyvtára Kézirattára és Régi Könyvek Gyűjteménye élén. 42 évet dolgoztam itt, az Akadémia Palotájában, sőt ugyanezen az emeleten, és mindig igyekeztem az ő szellemében működni. Mindig hálával és tisztelettel gondolok a tudós házaspárra, példaértékű munkásságukra, hivatástudatukra, és ahogy a fiatal generációt utóddá nevelni törekedtek.

A kéziratári munkaszobák egykor az Akadémia főtitkári hivatalát képezték, s főtitkársága – akkori szóval élve titoknoki – másfél évtizede alatt Arany János is itt ült és dolgozott. Biztos, hogy működik a genius loci, a hely szelleme, ahogyan az alapítóké, az Akadémián Széchenyi Istváné, Csapodiné Gárdonyi Klára tevékenysége színhelyén pedig az apáé, Széchenyi Ferencé. – De a Diszteremben látható az Akadémia utca felőli oldal középső freskóján Corvin Mátyás a királyi könyvtárteremben humanistái körében, jobb felől Filippo Lippi, a könyvét ajánló Bonfini, Galeotto Marzio, Pietro Ranzano és Ludovicus Carbo, akinek *Dialogusát*, egy eredeti korvinát éppen az Akadémia Könyvtára Kézirattára őrzi Teleki József, az Akadémia első elnöke ajándékából. Bal felől pedig Vitéz János esztergomi érsek, egykor Mátyás nevelője, s mögötte Janus Pannonius. Róluk esett éppen szó a Csapodi házaspár munkásságával kapcsolatban!

Mindennél jobban helyén valók Esterházy János szavai: „Csak az a nemzet érdemes jobb sorsra és örök életre, amely meg tudja becsülni nagyjait, és amelynek mindig szeme előtt lebeg azok példát adó munkássága.” – Erre tanította, ezt tűzte ki elérendő célul fiatal munkatársai elé a tudós Csapodi házaspár is.

ROZSONDAI MARIANNE